

de tekst van wat de koningin op 6 december zou zeggen, bij zich. De eerste die hem te lezen kreeg, was Loudon. Deze vond de inhoud veel te mager. Zeker, de aan te kondigen beginselen klonken fraai, maar wat zou er in de praktijk uit voortvloeien? Hij nam aan dat de Amerikaanse pers daar allerlei vragen over zou gaan stellen en het leek hem aanbevelenswaardig, die vragen te voorkomen, door nog voordat de koningin gesproken had, uiteen te zetten hoe die beginselen toegepast konden worden. Dat was geheel van Mooks opinie. Zij besloten samen dat op zaterdagavond 5 december in de ambassade een persdiner zou plaatsvinden waarvoor omstreeks dertig gezaghebbende Amerikaanse journalisten, een verslaggever van het persbureau Aneta en een vertegenwoordiger van het *State Department* zouden worden uitgenodigd. Van Mook zou daar het woord voeren. De aanwezigen zouden de tekst van zijn betoog op schrift meekrijgen, evenwel op blanco papier, niet op papier van de ambassade, en er zou *'not for publication'* boven staan.

Het diner vond plaats en van Mook sprak.¹ Hij zei dat het toekomstig bestuursstelsel van Indië *'probably'* zou bestaan uit een parlement, een ministerie en een gouverneur-generaal; dat *'probably'* alle controlerechten van regering en parlement in Den Haag zouden verdwijnen; dat het parlement in Batavia *'certainly'* een grote Indonesische meerderheid zou hebben; dat het Indische kabinet *'probably'* benoemd zou worden door de gouverneur-generaal; dat deze *'possibly'* veel minder bevoegdheden zou hebben dan tevoren – wel zou hij wellicht optreden (*'may act'*) als arbiter bij conflicten tussen kabinet en parlement; dat Buitenlandse Zaken, Defensie en internationale economische betrekkingen na de oorlog *'probably'* behartigd zouden worden door *'the Government of the Kingdom'*, en dat in die regering *'representatives of the Netherlands-Indies, Surinam and Curaçao'* deel zouden krijgen; dat verwacht mocht worden (*'it may be expected'*) *'that that share for the Netherlands and the Netherlands-Indies will be of a more or less equivalent nature.'*

Hoewel van Mook zijn uiteenzetting uitdrukkelijk als vertrouwelijk had aangegeven (de Amerikaanse journalisten zwegen er over), beging de verslaggever van Aneta de blunder, die uiteenzetting in een perstelegram op te nemen dat ook naar Londen werd doorgeseind – Gerbrandy had op maandag 7 december de tekst voor zich. Hij was er woedend om. Notabene: hij had er van Mook schriftelijk op gewezen dat eventuele toelichtingen op de toespraak van de koningin niet 'een te officieel karakter' mochten dragen en dat voorkomen moest worden dat die

¹ Tekst: archief AOK, map 'Toespraak koningin 7 december 1942. Voorbereiding'.